

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในด้านตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ที่นำมาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐาน สำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม
2. แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน
3. ตำรวจชุมชนสัมพันธ์
4. กฎหมายสิ่งแวดล้อมบางฉบับที่เกี่ยวข้อง
5. แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ การปฏิบัติและการวัด
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

มนัส สุวรรณ (2533 : 14) ให้ความหมายของระบบนิเวศ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตกับสิ่งแวดล้อม มนุษย์กับธรรมชาตินั้นมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอยู่ ความไม่สมดุลในปริมาณและการกระจายระหว่างประชาชนกับทรัพยากรธรรมชาติประกอบกับเทคนิคและวิธีการในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ (Resource Allocation) ที่ไม่มีประสิทธิภาพ สามารถก่อปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมให้แก่พื้นที่ใด พื้นที่หนึ่งได้

สิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบๆ ตัวเรา ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต โดยธรรมชาติสิ่งแวดล้อมถูกจัดเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นประเภทที่ไม่มีชีวิต (Abiotic Environment) และกลุ่มที่สองเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต (Biotic Environment) ซึ่งทั้งสองประเภทต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแน่นแฟ้นและสลับซับซ้อน จนทำให้เกิดเป็นความสัมพันธ์ที่เรียกกันว่า ระบบนิเวศ (มนัส สุวรรณ, 2534 : 1)

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2537 : 15) ให้ความหมายว่า “สิ่งแวดล้อม คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต ทั้งที่เป็นรูปธรรม (จับต้องและมองเห็นได้) และนามธรรม (วัฒนธรรม แบบแผน ประเพณี ความเชื่อ) มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกัน เป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน กระทบจากปัจจัยหนึ่ง จะมีส่วนเสริมสร้าง หรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันไปทั้งระบบ” อย่างไรก็ตามสิ่งแวดล้อมอาจแบ่งออกเป็นลักษณะกว้างๆ ได้ 2 ส่วน คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา ดิน น้ำ อากาศ แร่ธาตุ ฯลฯ กับสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น สิ่งก่อสร้าง โบราณสถาน ศิลปกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม

ระพี สาคริก (2529 : 126-128) กล่าวว่า “มนุษย์เป็นสิ่งที่มีความพิเศษ โดยที่เป็นฝ่ายมีอำนาจเหนือสิ่งอื่นใดในการคิด การกระทำ การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศธรรมชาติได้เด่นชัด” มนุษย์แต่ละชีวิตที่เกิดมาต่างก็มีท้องถิ่นที่เกิดและดำเนินซึ่งมีลักษณะเฉพาะที่เรียกว่า “เอกลักษณ์” ในระดับพื้นฐาน สิ่งดังกล่าวย่อมสร้างความรู้สึกลึกซึ้งถึงรากฐานจิตใจที่เฉพาะเจาะจงอยู่กับลักษณะและภาวะของท้องถิ่นที่ตนเกิดและดำเนินชีวิต สภาพแวดล้อมในด้านภูมิศาสตร์จึงเป็นพื้นฐานสำคัญมาก และมีผลผสมผสานกันอยู่กับสภาพแวดล้อมในด้านวัฒนธรรม การดำรงชีวิตที่มีโอกาสสัมผัสกับกระแสดังกล่าวอย่างมีอิสระ ปราศจากถูกแทรกแซง จากภายนอก ย่อมทำให้กระแสชีวิตประจำวันของคนมีความหมายลึกซึ้งมากขึ้น

กล่าวโดยสรุปความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่มนุษย์กับธรรมชาติต้องมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน การทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อมนุษย์เราได้หลายอย่างและก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมตามมา

แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

นิพัทธเวช สืบแสง (2526 : 35) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนานั้น เป็นการกระตุ้นให้ประชาชน ตระหนักถึงสถานการณ์ของเขา ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้การกำหนดและการดำเนินการของประชาชนเอง

สุภางศ์ จันทวานิช และคณะ (2533 : 1) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นวางแผนการตัดสินใจดำเนินการ การติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมอาจเป็นการเข้าร่วมของโดยตรง หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเข้าร่วม โดยที่ผู้เข้าร่วมอาจอยู่ในฐานะผู้กระทำการ (Actor) หรืออยู่ในฐานะผู้รับประโยชน์ (Beneficiary)

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (2539 : 24) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน อาจจะตีกรอบได้แตกต่างกัน แต่เคมรัฐมักจะมอบในแง่ของการร่วมสมทบแรงงาน วัสดุ เงินร่วมคิดร่วมวางแผนและร่วมกันทำงาน หรืออาจจะมองอีกแง่หนึ่งของการเน้นการมีส่วนร่วมในการคิดการแสดงออก ร่วมวางแผน ร่วมทำงานและร่วมบำรุงรักษามากกว่าร่วมสมทบด้านวัสดุและเงินแม้ว่าจะยังมีความจำเป็นอยู่ก็ตาม

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2537 : 2) ได้อธิบายไว้ว่า “การมีส่วนร่วมคือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคมในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาความรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกมาในรูปการตัดสินใจในการ กำหนดชีวิตของตนอย่างเป็นตัวของตัวเอง”

ยิววัฒน์ วุฒิเมธี (2526) ได้กล่าวถึงสาระของความสัมพันธ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเองผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับในความสามารถของประชาชนหรือกลไกเป้าหมาย ว่าสามารถสร้างความสัมพันธ์มาใช้พัฒนาได้ถ้าให้โอกาสและชี้แนะทางที่ถูกต้องจากระบบของรัฐ

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527 : 182-185) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวคิด 6 ประการคือ

1. ความสนใจและความห่วงกังวลร่วม
2. ความเคียดแค้นและความไม่พึงพอใจร่วมกัน
3. การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางเดียวกัน
4. ความศรัทธาต่อบุคคลหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น การสร้าง โบสถ์ สร้างวิหาร
5. ความเกรงใจทำให้มีส่วนร่วม
6. การถูกบีบบังคับจากสิ่งที่มีอำนาจเหนือกว่าให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ

ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนามีระดับมากน้อยแตกต่างกันไปตามสภาพของชุมชน โครงสร้าง นโยบายของรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชนตลอดจนลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งกรมตำรวจได้จัดระดับของการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ 8 ระดับ คือ

- ระดับ 1 ประชาชนเป็นผู้รับคำสั่ง
- ระดับ 2 ประชาชนเป็นผู้รับบริการ
- ระดับ 3 ประชาชนได้รับการบอกเล่า
- ระดับ 4 ประชาชนได้รับการปรึกษาหารือ
- ระดับ 5 ประชาชนได้เข้าร่วมบางส่วนในโครงการ
- ระดับ 6 ประชาชนได้เข้าร่วมบางส่วนในโครงการ
- ระดับ 7 ประชาชนมีส่วนควบคุมบางส่วน
- ระดับ 8 ประชาชนควบคุมเองทั้งหมด

ระดับที่ 1 และ 2 หมายถึง ประชาชนไม่มีส่วนร่วมเลย ระดับที่ 3 ถึง 5 หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมปานกลาง และระดับ 6 ถึง 8 หมายถึง อำนาจอยู่ที่ประชาชน ประชาชนมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเริ่มแต่การค้นหาปัญหา การตัดสินใจแก้ปัญหา รวมทั้งควบคุมดูแลให้เป็นไปตามที่ประชาชนตัดสินใจ

โดยได้แบ่งการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ออกเป็น 4 ลักษณะคือ

1. การค้นหาปัญหาสาเหตุของปัญหาตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

กล่าวโดยสรุปการมีส่วนร่วม หมายถึง ความสัมพันธ์หรือการตัดสินใจที่แสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ โดยมีความตระหนักต่อผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยอาจมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้

ตำรวจชุมชนสัมพันธ์

หน้าที่และความรับผิดชอบของตำรวจในสังคมปัจจุบันมีขอบเขต กว้างขวางจนมีผู้กล่าวกันว่าตำรวจมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแทบทุกอย่างในสังคม ไม่ว่าจะเป็นส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรม และไม่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม เพื่อกำหนดให้การดำเนินชีวิตของบุคคลเป็นไปตามกฎและระเบียบของสังคมเป็นการกระทำเพื่อให้เกิดความสงบสุขในสังคม

หน้าที่และภารกิจที่หลากหลาย ไม่ว่าจะในการรักษาความสงบเรียบร้อย การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา การให้ความคุ้มครองป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน หรือการรักษาความมั่นคงภายในของชาตินั้น หากตำรวจจะต้องปฏิบัติงานโดยลำพังแล้วย่อมจะทำให้ประสบผลสำเร็จได้น้อยมาก โดยเฉพาะในเรื่องปัญหาอาชญากรรมซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานที่ทุกคนในสังคมจะต้องร่วมกันรับผิดชอบในการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการแก้ไขให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ฉะนั้นงานชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของความร่วมมือสนับสนุนระหว่างตำรวจกับประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งในแง่ปรากฏการณ์ทางสังคมและกระบวนการปฏิบัติ กล่าวคือ ในแง่ ปรากฏการณ์ทางสังคม อาชญากรรมได้ส่งผลกระทบต่อความผาสุกและความปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน อีกทั้งปัจจัยอาชญากรรมส่วนหนึ่งมีบ่อเกิดจากความเสื่อมโทรมทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดำรงรักษาไว้ซึ่งความผาสุกปลอดภัยในสังคมหนึ่งนั้น ย่อมเป็นภาระหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในสังคมมิได้จำกัดขอบเขต เฉพาะตำรวจหรือหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมใดๆ ซึ่งเป็นเพียงระบบย่อยส่วนหนึ่งในสังคมนั้นส่วนในแง่ของ กระบวนการปฏิบัติ เป็นที่ยอมรับกันว่าในการพยายามสืบสวนติดตามจับกุมหรือแสวงหา ข้อเท็จจริงแห่งคดีถ้าปราศจากความยินยอมรับรู้ หรือได้รับความร่วมมืออย่างแท้จริงจากประชาชนแล้ว ประสิทธิภาพในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมย่อมจะลดน้อยลงไป ยิ่งไปกว่านั้นถึงแม้

จะมีกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งได้รับการอบรมฝึกฝนเป็นอย่างดี เทียบพร้อมบริบูรณ์ไปด้วย ปัจจัยการปฏิบัติเพียงใดก็ตามการรณรงค์ป้องกันอาชญากรรมก็อาจประสบความสำเร็จได้ อย่างน่าเสียดาย ถ้าประชาชนไม่ให้ความร่วมมือกับตำรวจ

ความสัมพันธ์ร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชนซึ่งได้แก่ การแสดงออกซึ่งทำ ทางทัศนคติสนองตอบระหว่างตำรวจกับประชาชน ในฐานะที่ทั้งสองฝ่ายต่างก็เป็นผู้มีส่วน ร่วมในการก่อปัญหาอาชญากรรม และปัญหาอื่นของสังคมร่วมกัน จึงเป็นสิ่งที่ตำรวจจะต้อง ให้ความสำคัญและตระหนักถึงความจำเป็น เพราะความสัมพันธ์ร่วมมืออันดีระหว่างตำรวจกับ ประชาชนอันเป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งของงานชุมชนสัมพันธ์ จะเป็นกุญแจสำคัญนำไปสู่ ความสำเร็จในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความสงบสุขของสังคม ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของตำรวจที่จะต้องแสวงหาวิธีการหรือมาตรการอันเหมาะสมที่จะสร้างความ สัมพันธ์ร่วมมืออันดีกับประชาชนตลอดจนรักษาความสัมพันธ์ที่คืนันไว้ให้ยืนยาวต่อไป

กล่าวได้ว่าภารกิจและหน้าที่ความรับผิดชอบของตำรวจจำเป็นต้องนำ งานชุมชนสัมพันธ์ มาใช้สนับสนุนการปฏิบัติงานให้เป็นประโยชน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม ทั้งนี้เพราะงานชุมชนสัมพันธ์นับเป็นพื้นฐาน อย่างสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ ร่วมมืออันดีระหว่างตำรวจกับ ประชาชน โดยตำรวจชุมชนสัมพันธ์มีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

ลักษณะของงานชุมชนสัมพันธ์

จากการใช้ยุทธวิธีตำรวจแบบจารีตประเพณี ปรากฏว่าการป้องกันปราบปราม อาชญากรรมไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ประชาชนมีความหวาดหวั่นที่จะตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม และได้พยายามช่วยเหลือตัวเองในเบื้องต้น ดังจะพบเห็นทั่วไปว่าบ้านต้องมีการสร้างกำแพง สูงๆ มีเหล็กค้ำใส่หน้าต่าง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้ผู้บริหารงานตำรวจได้ตระหนักถึงปัญหา และความสำคัญของประชาชนที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมร่วมกับตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญา กรรมอันเป็นปัญหาส่วนรวมของสังคม

งานชุมชนสัมพันธ์ จึงเป็นแนวคิดที่ต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเข้าใจ ปัญหาของตำรวจมีสัมพันธภาพอันดีกับตำรวจ และเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในการป้องกัน ปราบปรามอาชญากรรม ทั้งนี้โดยมีเป้าหมายสุดท้ายเพื่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในชุมชน ฉะนั้น หลักการที่สำคัญของงานชุมชนสัมพันธ์คือ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมือ กันระหว่างประชาชนกับตำรวจ ในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมและปัญหาต่างๆ อันเกี่ยวกับ ความสงบเรียบร้อยของสังคม

ตามหลักการนี้จุดเริ่มต้นของงานชุมชนสัมพันธ์จึงประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ประการ ที่เกื้อกูลและสนับสนุนซึ่งกันและกันคือ

1. การประชาสัมพันธ์ เป็นจุดเริ่มต้นของงานชุมชนสัมพันธ์ในหน้าที่ของตำรวจ เพื่อมุ่งเสริมสร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้ทราบถึงการดำเนินงานของตำรวจและสร้างความมั่นใจให้กับประชาชน
2. การให้บริการแก่ชุมชน เป็นการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชนซึ่งจะเป็นการส่งเสริมความร่วมมือที่ตำรวจจะได้รับจากประชาชนมากยิ่งขึ้น
3. การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ในชุมชน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ความคุ้นเคยในการทำงานร่วมกับประชาชน

องค์ความรู้ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกับงานชุมชนสัมพันธ์

วิชาสังคมวิทยา ค่านิยม สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรม วิชาการประชาสัมพันธ์ ด้วยสื่อต่างๆ วิชามนุษย์สัมพันธ์กับภาวะผู้นำ วิชาศิลปะการพูดและการถ่ายทอด วิชาการประสานงานด้านตำรวจกับงานชุมชนสัมพันธ์ ปัญหาอาชญากรรมและแนวทางแก้ไข และรวมไปถึงการป้องกันอุบัติเหตุและความปลอดภัยในการจราจร

นโยบายและแนวทางของกรมตำรวจในเรื่องตำรวจชุมชนสัมพันธ์

การดำเนินงานโครงการชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ของกรมตำรวจ ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2531 เป็นต้นมานั้น ได้ใช้แนวทางในการดำเนินงานภายใต้

แผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2530 - 2534) มีแผนสาขาชุมชนและมวลชนสัมพันธ์หลายประการ

1 วัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจ ทศนคติ ศรัทธาความเชื่อมั่น ความสัมพันธ์อันดี ให้ประชาชนสนับสนุนหรือมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของตำรวจและเพื่อส่งเสริมการศึกษาในท้องถิ่นห่างไกล

2 เป้าหมาย คือ การดำเนินการประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง มีประสิทธิภาพ กว้างขวาง ครอบคลุมประชาชนทั่วประเทศ เพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจอย่างถูกต้องมีทัศนคติที่ดีและมีความศรัทธาเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของตำรวจการสร้างภาพพจน์ที่ดีของตำรวจให้เกิดขึ้นกับประชาชนโดยตรง โดยแบ่งออกเป็นการป้องกันอาชญากรรมและการรักษาความมั่นคงของชาติ

3 แนวทางในการดำเนินการ

3.1 ด้านการประชาสัมพันธ์ เน้นการพัฒนากระบวนการแบบ บุคคล วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนการเผยแพร่

3.2 ด้านชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เน้นเรื่ององค์การให้ความรู้ การปลูกฝังอุดมการณ์ การแสวงหาความร่วมมือจากภาคเอกชน ตลอดจนให้การศึกษาแก่เด็กเยาวชนในชนบท

แผนกรมตำรวจแม่บท ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2535 - 2539)

1 วัตถุประสงค์ เพื่อให้ข้าราชการตำรวจมีจิตสำนึกและอุดมการณ์ในงานตำรวจ ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการบริหาร เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและทัศนคติที่ดีระหว่างตำรวจกับประชาชน เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนกิจการตำรวจ ส่งเสริมให้ประชาชนมีขีดความสามารถในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง ส่งเสริมให้ประชาชนพัฒนาคุณภาพชีวิต และเพื่อขยายผลการปฏิบัติและพัฒนางานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

2 เป้าหมาย เพื่อปรับปรุงการศึกษาอบรมในหลักสูตรของตำรวจ ส่งเสริมให้หน่วยงานมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม การรักษาความมั่นคง ไปถึงการบริการประชาชนมีการไปศึกษาดูงาน การสัมมนาพัฒนาการบริหารด้านโครงสร้างการจ้องศักร รักษาความร่วมมือและสร้างความเข้าใจอันดีกับประชาชนไว้ ปรับปรุงเทคนิคการทำงาน ให้ความรู้แก่ประชาชน สนับสนุนองค์กรต่างๆ ของประชาชนและมุ่งขยายงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในการแก้ไขปัญหาสังคม

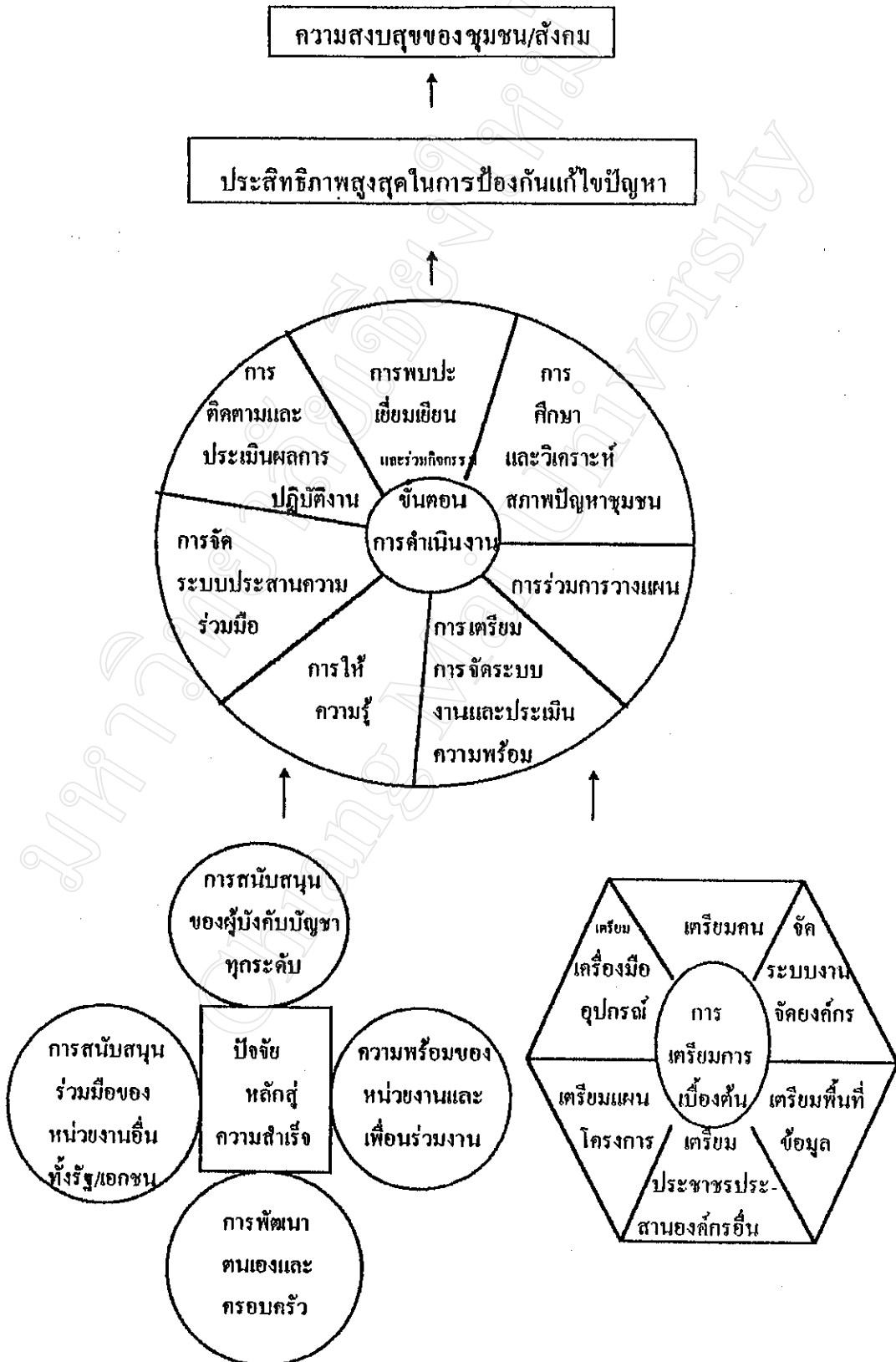
3 แนวทางในการดำเนินงาน

3.1 เสริมสร้างอุดมการณ์ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยจัดให้มีการศึกษาอบรมหลักสูตรต่างๆ

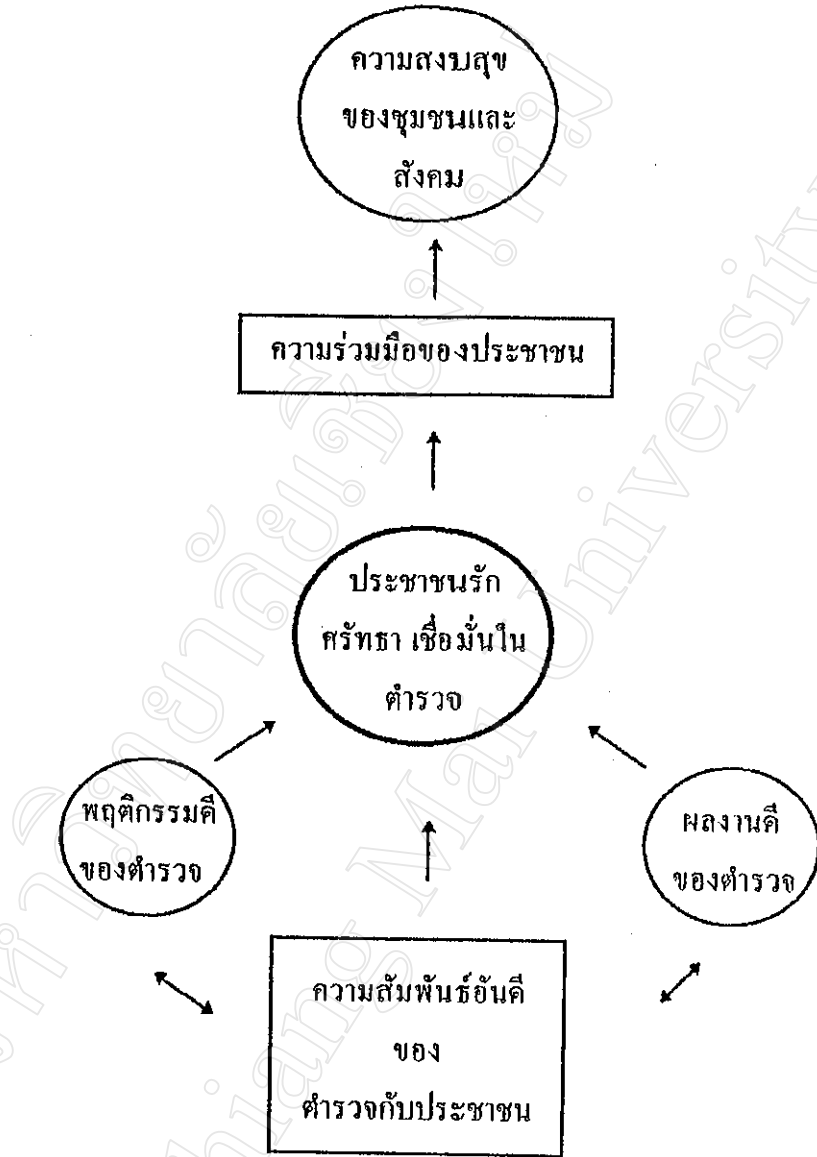
3.2 ด้านการบริหารงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ โดยการจัดสัมมนา คั้งศูนย์ปฏิบัติงานเพิ่มอัตรากำลังข้าราชการ สนับสนุนป่านหนึ่งความชอบ จัดหาวัสดุคู่มือ วิจัยและประเมินผลการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์

3.3 ด้านการปฏิบัติงานมวลชนสัมพันธ์และการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วม โดยร่วมกับหน่วยราชการอื่น โรงเรียน ภาคเอกชน เพื่อปฏิบัติการจิตวิทยา และช่วยเหลือประชาชน

แผนภูมิที่ 1 แสดงกระบวนการงานชุมชนสัมพันธ์

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างพื้นฐานงานชุมชนสัมพันธ์

การดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์

การดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์แบ่งการปฏิบัติเป็น 2 ระดับ

1. ระดับผู้บริหารงานชุมชนสัมพันธ์ มีหน้าที่กำหนดแผนการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน

การคัดเลือกบุคลากร ควรมีคุณสมบัติต่อไปนี้

มีอุดมการณ์และความประพฤติ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีบุคลิกดี มีลักษณะเป็นผู้นำมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อดทน อดกลั้น มีปฏิภาณไหวพริบดี ผ่านการอบรมด้านการศึกษาสัมพันธ์ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสม และมีความรู้ความสามารถพิเศษ

การเลือกพื้นที่เป้าหมาย แบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ ส่วนชุมชนและส่วนกลุ่มบุคคล แบ่งเป็น

ชุมชนสภาพพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่ๆ ประชาชนอยู่อาศัยโดยสภาพภูมิศาสตร์ ชุมชนตามผลประโยชน์ร่วมกัน ได้แก่ การรวมตัวกันเนื่องจากการมีผลประโยชน์อย่างเดียวกัน และชุมชนตามความผูกพันด้านจิตใจ ได้แก่ ประชาชนมีความรู้สึกผูกพันที่เข้าอยู่ในชุมชนนั้นๆ

ในการเลือกพื้นที่เป้าหมายเพื่อการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์นั้นอาจมีการวิเคราะห์จากการวิเคราะห์จากปัญหาอาชญากรรม การวิเคราะห์จากปัญหาความเดือดร้อน และการพิจารณาปัญหาความเร่งด่วนบางประการที่จำเป็นต้องดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์

ซึ่งพื้นที่ๆ ถูกเลือกเป็นเป้าหมายในการดำเนินงานคือ

ชุมชนที่เป็นพื้นที่ที่มีปัญหาอาชญากรรมสูง ชุมชนที่เป็นผ่านธุรกิจต่อแหลมต่อการเกิดอาชญากรรม ชุมชนแออัดที่มีประชาชนผู้มีรายได้น้อยอยู่ร่วมกัน พื้นที่ซึ่งมีปัญหาพิเศษ หรือเร่งด่วนจำเป็น และพื้นที่หมู่บ้านห่างไกล เช่น ชนบท ชานเมือง

การศึกษาและจัดทำข้อมูลท้องถิ่นเกี่ยวกับบุคคล สถานที่ เส้นทางเข้าออก ซึ่งกรมตำรวจได้เคยกำหนดแบบฟอร์มและสั่งการให้สถานีตำรวจทุกแห่งจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับภูมิภาคและเหตุการณ์ให้ตรงความเป็นจริงและทันสมัยอยู่เสมอแล้วตามหนังสือ ตร.ที่ 0608/4173 ลงวันที่ 4 เมษายน 2527 ในบางชุมชนอาจมีความจำเป็น ต้องใช้ข้อมูลบางอย่างเพิ่มเติม ในขณะที่บางชุมชนอาจมีความต้องการข้อมูลน้อยลงไป ทั้งนี้ ข้อมูลท้องถิ่นที่รวบรวมไว้ อย่างน้อยควรมีสาระสำคัญดังนี้

สภาพพื้นที่และประเภทของสถานที่ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ท้องถิ่น บุคคลสำคัญในท้องถิ่นหรือบุคคลที่น่าสนใจ บุคคลที่ต้องคอยสอดส่องพฤติกรรม และติดตามความเคลื่อนไหว บุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้าน อาวุธที่ได้รับอนุญาต ยานพาหนะที่ใช้

อยู่รวมทั้งสัตว์พาหนะที่อยู่ในครอบครอง เส้นทางเข้าออกนำไปสู่หมู่บ้าน วันเดือนปีสำรวจ และชื่อผู้สำรวจ ข้อมูลที่เปลี่ยนแปลงภายหลัง

การกำหนดแผนการปฏิบัติงาน ต้องมีส่วนสำคัญ คือ

ความเป็นไปได้มิใช่เป็นกำหนดแผนให้ผู้ปฏิบัติอ่านแล้วไม่เข้าใจไม่ทราบว่าจะให้ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร หรือเห็นว่าทำไม่ได้ ชัดเจน การกำหนดตัวบุคคลผู้รับผิดชอบ และชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ที่ออกปฏิบัติงานในพื้นที่เป้าหมายต้องชัดเจน การมอบหมาย ภารกิจต้องไม่คลุมเครือ อ่อนตัวในบางกรณีเมื่อได้ปฏิบัติงานตามแผนไประยะหนึ่ง แล้วอาจประสบปัญหาที่คาดไม่ถึงบางประการ เช่น ประชาชนในบางชุมชนไม่ให้ความร่วมมือหรือตัวบุคคลในชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ประสบปัญหาไม่สามารถปฏิบัติต่อไปได้ ในลักษณะเช่นนี้แผนจะต้องมีความอ่อนตัวโดยให้สามารถมีการปรับแผนการปฏิบัติใหม่ได้ภายหลังรวมถึงกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการวางแผน หากไม่มีกำหนด ระยะเวลาการปฏิบัติงานและการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจนแล้ว การดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ย่อมยากที่จะประสบความสำเร็จได้

2. ระดับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ มีหลักในการปฏิบัติดังนี้ คือ

เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชนจากปัญหาอาชญากรรมและปัญหาอื่นๆและส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การดำเนินการดังกล่าวสามารถแบ่งแยกย่อยออกเป็น 7 ขั้นตอนคือ

- ขั้นที่ 1 การพบปะเยี่ยมเยือนและร่วมกิจกรรม
- ขั้นที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาชุมชน
- ขั้นที่ 3 การประชุมวางแผนงานร่วมกับผู้นำชุมชนและประชาชน
- ขั้นที่ 4 การเตรียมการจัดระบบงานและประเมินความพร้อม
- ขั้นที่ 5 การแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน
- ขั้นที่ 6 การจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ
- ขั้นที่ 7 การติดตามผลประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข

การพบปะเยี่ยมเยือนและร่วมกิจกรรม

1. แนวความคิดและหลักการ

การออกพบปะและเยี่ยมเยือนและเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้นำชุมชนและประชาชนของชุดปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์จึงเป็นวิธีการสร้างความเข้าใจความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น ความเคารพนับถือ อันจะนำไปสู่ความรักและความศรัทธา เพื่อจะเป็นหนทางให้สามารถดำเนินการขั้นตอนต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 สร้างความรู้จักและความคุ้นเคยกับผู้นำชุมชน
- 2.2 เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่
- 2.3 เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญของงานชุมชนสัมพันธ์ต่อไป
- 2.4 เพื่อแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนและจากเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในการดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ขั้นตอนต่อไป

การศึกษาชุมชนและวิเคราะห์ปัญหาชุมชน

1. แนวความคิดและหลักการ

การศึกษาชุมชนและวิเคราะห์ปัญหาชุมชนเป็นการเรียนรู้และรู้จักกับชุมชน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนทำให้สามารถอธิบายสถานการณ์ต่างๆ ของชุมชน อันเป็นพื้นฐานของการวางแผนการตัดสินใจ และดำเนินการ กิจกรรมร่วมกับชุมชนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้อง

2. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์มีพฤติกรรมดังนี้

- 2.1 รู้จักและเข้าใจสถานการณ์ ปัญหาชุมชน ตลอดจนรู้จักและเข้าใจความต้องการของชุมชน
- 2.2 สามารถวิเคราะห์และเรียงลำดับปัญหาความจำเป็นและความต้องการของชุมชนได้
- 2.3 มีข้อมูลชุมชนด้านต่างๆ โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับงานชุมชนสัมพันธ์

การแนะนำให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชน

1. แนวความคิดและหลักการ

การแนะนำให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชนจากปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย สิ่งแวดล้อม และปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง กับปัญหาอาชญากรรมนั้น เป็นวิธีการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุด เมื่อประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองและชุมชนจากปัญหาดังกล่าว โดยได้เข้าใจถึงที่มาของปัญหาผลเสียที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง ครอบครัวชุมชนตลอดจนแนวทางการป้องกันแก้ไข และมีความรู้สึกรับผิดชอบในฐานะสมาชิกของชุมชนแล้วปัญหาต่างๆ ย่อมมีจะต้องลดน้อยหรือหมดสิ้นไปในที่สุด

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบที่มาและสาเหตุของปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัย และปัญหาอื่นๆ ที่เกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

2.2 เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ทราบถึงสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะสมาชิกของชุมชนในการแก้ปัญหาดังกล่าว

2.3 เพื่อให้ประชาชนได้ทราบแนวทางการแก้ไขปัญหาในฐานะสมาชิกของชุมชน และการให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

การจัดระบบประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจ

1. แนวความคิดและหลักการ

การประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจและการสนับสนุน การปฏิบัติงานของตำรวจเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ อุบัติภัยสิ่งแวดล้อมและปัญหาอื่นๆ ในชุมชนหลังจากที่ประชาชนในชุมชนได้มีความรู้เกี่ยวกับสาเหตุและแนวทางแก้ไขแล้ว คือ เป้าหมายสุดท้ายของงานชุมชนสัมพันธ์ แต่การที่ประชาชนกับตำรวจจะมีการประสานงานที่ดี และแต่ละฝ่ายจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นชอบกับระบบการประสานงาน และดำเนินการตามระบบดังกล่าวอย่างจริงจัง ดังนั้น ประชาชนกับตำรวจจึงต้องเข้ามีส่วนร่วมในการพิจารณา และจัดจางระบบประสานความร่วมมือที่ดีและมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้ประชาชนและตำรวจร่วมกันจัดระบบประสานความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ

2.2 เพื่อให้การประสานความร่วมมือระหว่างประชาชนกับตำรวจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 เพื่อให้ประชาชนเข้าใจแนวทางการมีส่วนร่วมสนับสนุนการปฏิบัติงานของ
ตำรวจ

2.4 เพื่อให้ประชาชนประสานความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติงานของ
ตำรวจด้วยความมั่นใจและมีความปลอดภัยอย่างแท้จริง

การติดตามผลประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไข

1. แนวคิดและหลักการ

การวัดผลเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการทำงาน เป็นขั้นสุดท้ายของการทำงาน
วงจรแรกและเป็นขั้นตอนแรกของวงจรการทำงานรอบที่สองต่อไป การวัดผลทำให้ได้ทราบ
ปัญหาและข้อมูลต่างๆ เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์และประเมินผลว่าได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์
หรือเป้าหมาย มากน้อยเพียงใด การปรับปรุงแผนงานหรือ โครงการปฏิบัติครั้งต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อเก็บข้อมูลต่างๆ ที่เป็นผลจากการดำเนิน โครงการและกิจกรรม

2.2 เพื่อเป็นการประเมินผลว่างานชุมชนสัมพันธ์ได้ผลมากน้อยเพียงใด

2.3 เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงแก้ไขแผนงานและแผนปฏิบัติงานของชุด

ปฏิบัติการชุมชนสัมพันธ์ต่อไป

โดยสรุปแล้วแก่นแท้ของงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 3
ประการคือ

1. การเข้าถึงประชาชนและการสร้างศรัทธาความเชื่อถือ

2. การให้ความรู้แก่ประชาชนในการป้องกันอาชญากรรม อุบัติภัย ยาเสพติดให้
โทษ สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

3. การจัดระบบการประสานงานระหว่างประชาชนกับตำรวจ และการส่งเสริม
สนับสนุนให้ประชาชนที่ส่วนร่วมกับตำรวจในทุกเรื่อง

ปัจจัยสำคัญในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

ผู้บังคับบัญชาที่รับผิดชอบทุกระดับ จะต้องมีความเข้าใจนโยบาย เป้าหมาย วิธีการ
ทิศทางฯ ความพร้อมใจกันของบุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการสร้างภาพจน์ ชุดปฏิบัติ
การหรือผู้ทำงานชุมชนสัมพันธ์จะต้องมีอุดมการณ์มีจิตสำนึกเสียสละฯ มีการจัดระบบสวัสดิการ
การบำรุงขวัญแก่ผู้ปฏิบัติงาน กิจกรรมต่างๆ ให้เลือกจากสิ่งง่าย ๆ ก่อน บุคลากรและผู้ปฏิบัติงาน
ชุมชนสัมพันธ์จะต้องได้รับการพัฒนาหล่อหลอม ตำรวจในหน่วยตลอดจนครอบครัวต้องเร่งเร็ว
ในการสร้างสรรค์และพัฒนาตัวบุคคลที่ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ต้องได้รับการยอมรับนับถือ
และครอบครัวของผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ต้องได้รับการเอาใจใส่จากผู้บังคับบัญชา

หัวใจสำคัญของการปฏิบัติงานในหน้าที่ตำรวจนั้นไม่ใช่งบประมาณ แต่หัวใจสำคัญคือการได้รับความร่วมมือจากประชาชน โครงการที่มีงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาล เป็นเพียงส่วนหนึ่งของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ซึ่งมวลของกรมตำรวจเป็นยุทธศาสตร์เชิงรุกในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และปัญหาสังคมที่กรมตำรวจ ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติดให้โทษ ปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหาสิ่งแวดล้อมฯ

2. เพื่อขจัดเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดปัญหาด้านความมั่นคงภายในพื้นที่ชนบท และดำเนินการพัฒนาชนบทในระบบศีกกำลัง ไม่ใช่เพียงกรมตำรวจที่เห็นความสำคัญของงานชุมชนสัมพันธ์ หน่วยงานอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนตลอดจน รัฐบาล กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานงบประมาณ คณะรัฐมนตรีฯ ก็เห็นความสำคัญของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์เช่นเดียวกัน และงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นี้ประเทศที่พัฒนาแล้วในโลกเป็นจำนวนมากเช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ฯ ก็เห็นความสำคัญของงานนี้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องรับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในปัจจุบันงานชุมชน และมวลชนสัมพันธ์นั้นมีจุดเน้นที่หลากหลาย เช่น เน้นความร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชน เน้นงานด้านเด็กและเยาวชน เน้นการบริการทางสังคม เน้นงานด้านยาเสพติด เน้นให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนเป็นเจ้าหน้าที่ชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ และเน้นในด้านอื่นๆ

จุดอ่อนของงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ คือ ตำรวจส่วนใหญ่เข้าใจว่างานนี้เป็นงานเสริมไม่ใช่ภารกิจประจำวันที่จะต้องปราบปรามจับกุมผู้กระทำความผิด หากจะปฏิบัติงานก็เพราะได้รับงบประมาณประมาณสนับสนุนหรือได้รับคำสั่งเท่านั้น และปัญหาอุปสรรคที่พบส่วนใหญ่คือ ผู้บังคับบัญชาบางส่วนไม่เห็นความสำคัญของงานไม่เอาใจใส่ดูแล ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และในบางครั้งเจ้าหน้าที่ประจำจุดปฏิบัติการถูกทอดทิ้งหรือผู้บังคับบัญชาบางหน่วยยังคัดเลือกเอาเจ้าหน้าที่ฯ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์หรือมีความประพฤติไม่เหมาะสมมาเป็นเจ้าหน้าที่ชุดปฏิบัติการฯ ในการปฏิบัติงานชุมชนและมวลชนสัมพันธ์นั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนทุกหน้าที่ มีหน้าที่จะต้องปฏิบัติงานตามหลักชุมชนและมวลชนสัมพันธ์พร้อมกับไปกับการปฏิบัติหน้าที่อื่น

การดำเนินงานมวลชนสัมพันธ์

ปัญหาความมั่นคงภายในตลอดจนปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นต่างๆ ในสังคมไทยล้วนเป็นปัญหาสำคัญที่จำเป็นจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังและต่อเนื่อง จากช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นอกจากการใช้นโยบายมวลชนสัมพันธ์เข้าไปดำเนินการแก้ไขแล้ว งานมวลชนสัมพันธ์ที่นำมาใช้ดำเนินการ ก็เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ถูกต้องในอันที่จะเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยของชาติแก้ไขปัญหาของสังคมไทย ดังนั้นการทำงานมวลชนเพื่อให้ประชาชนหันมาให้ความร่วมมือและได้รับความรู้ความเข้าใจตลอดจนส่งเสริมและปลูกฝังอุดมการณ์ให้ประชาชนได้มีความเข้าใจและศรัทธายึดมั่น ในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และมีจิตสำนึกที่ถูกต้อง และเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง การปกครองและการรักษาความมั่นคงของชาติ จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

การดำเนินงานด้านมวลชนให้ได้ผลนั้น จำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจกับคำว่ามวลชนให้ต้องแท้ไม่เช่นนั้น ก็อาจจะทำให้การทำงานมวลชนมีปัญหาและยุ่งยากได้ ซึ่งนอกจากจะทำให้ไม่ได้มวลชนแล้วกลับจะต้องทำให้เสียมวลชนไปอีกด้วย

การรู้จักมวลชนนั้นก็ไม่ได้หมายความว่า เพียงแต่รู้จักว่าใครเป็นใครอยู่ที่ไหนเท่านั้นแต่จะต้องรู้ว่ามวลชนมีบุคลิกภาพและค่านิยมอย่างไรบ้าง ซึ่งจะนำไปสู่การทำงานมวลชนที่เกิดความสอดคล้องหรือไม่กระทบกระเทือน ต่อบุคลิกภาพและค่านิยมของมวลชนอันจะทำให้ได้มวลชนสำหรับคนไทยนั้น บุคลิกภาพของคนไทยในชนบทและในเมืองย่อมจะมีความแตกต่างกันออกไป แม้แต่คนในชนบทหรือในเมืองด้วยกันเองก็ยังมี ความแตกต่างกันไม่น้อย บุคลิกภาพและค่านิยมในลักษณะรวมของคนไทยมีหลายลักษณะด้วยกันคือ รวมกันไม่ค่อยคิด ทำให้ต่างคนต่างเอาตัวรอด มีความใฝ่ฝันทะเยอทะยานจำกัด ก่อนข้างจะหมดอายุในชีวิต ยึดเครือญาติเป็นที่พึ่ง มีความรักท้องถิ่นมาก มีความรักคนถิ่นเดียวกัน ไม่ค่อยสนใจเรื่องเวลา มีการติดต่อกับโลกภายนอกน้อยมาก และมีลักษณะของการหวังพึ่งสูง

ลักษณะค่านิยมของคนไทยมีหลายลักษณะด้วยกันคือ นับถือผู้ที่มีคุณธรรม หรือคุณงามความดี นับถือผู้มีฐานะดี เชื่อว่าผู้นำและข้าราชการเป็นคนดี ยึดมั่นในศาสนาและพระมหากษัตริย์มาก มีความรู้ความเข้าใจเรื่องกฎหมายน้อยมาก ไม่พอใจคนต่างชาติที่เข้ามายึดครอง ตัดสินปัญหาโดยยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณีนิยม และเห็นว่ากฎหมายบางอย่างไม่เป็นธรรม

บุคลิกภาพและค่านิยมดังกล่าวข้างต้นนั้นนับถือว่าเป็นคุณลักษณะของชาวชนบทแท้ๆ ซึ่งหากเป็นคนในเมืองแท้ๆ แล้วก็จะมีลักษณะที่ตรงกันข้ามกันในทุกประเด็น สำหรับคนที่อยู่ในสังคมที่เป็นลักษณะ “กึ่งเมืองกึ่งชนบท” นั้นก็จะมีค่านิยมและบุคลิกภาพที่ผสมผสานกัน เช่นมีการพึ่งตนเองมากกว่า การพึ่งสายเครือญาติแต่ไม่ค่อยจะรักษาเวลาหรือใส่ใจ

เรื่องเวลามากนัก เป็นต้น ฉะนั้นหากผู้ที่จะไปทำงานมวลชนสามารถทำความเข้าใจและปฏิบัติตัวให้สอดคล้องกับสภาพค่านิยมและบุคลิกภาพ ดังกล่าว แล้วนั้นก็เชื่อได้ว่าประสบความสำเร็จอย่างแน่นอน

การคัดเลือกบุคลากรที่จะออกไปปฏิบัติงานมวลชนนั้นจะต้องเข้าใจองค์กรอย่างแจ่มชัดทุกเรื่อง จะต้องไวต่อความรู้สึกของมวลชนที่ติดต่อด้วย จะต้องเป็นผู้ฟังที่ดีมีสติ จะต้องมีการเตรียมตัวล่วงหน้า จะต้องมีความเชื่อมั่นสูง จะต้องมีความมานะบากปิ่นไม่ท้อถอย จะต้องมีความเสียสละสูง และพร้อมเสมอ และจะต้องมีลักษณะของความเป็นผู้นำที่ดี มีความหนักแน่นยึดมั่นอุดมการณ์ โอบอ้อมอารี

ลำดับขั้นตอนการดำเนินงานมวลชนสัมพันธ์

ขั้นตอนที่ 1 การติดต่อเข้าถึง การติดต่อเข้าถึงโดยตรง การติดต่อเข้าถึงโดยผ่านทางราชการ การติดต่อเข้าถึงโดยผ่านผู้นำท้องถิ่น การติดต่อเข้าถึงโดยผ่านองค์กรหรือกลุ่มที่มีอยู่แล้ว และการติดต่อเข้าถึงโดยการสร้างองค์กรขึ้นมาเป็นตัวกลางในการติดต่อ

ขั้นตอนที่ 2 การเอาชนะจิตใจและแรงจูงใจสำคัญที่จะนำไปสู่การร่วมมือ คือ ความเกลียด มีอิทธิพลต่อจิตใจรุนแรงที่สุด ความกลัว เป็นแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อจิตใจรองลงมา และความรัก เป็นแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อจิตใจรองลงมาจากความกลัว

ขั้นตอนที่ 3 การให้การฝึกอบรม เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การให้ความรู้ความเข้าใจกับมวลชนนั้น สามารถจะทำให้หลายรูปแบบหลายลักษณะ กล่าวคือในรูปแบบของการฝึกอบรมอย่างเป็นทางการต่างๆ หรือการพูดคุยปากต่อปาก การประชุมปรึกษาหารือเป็นกลุ่ม การแจกจ่ายด้วยเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ และวิธีการอื่นๆ อีกมากมาย

ขั้นตอนที่ 4 การจัดตั้งเป็นการรวมความเชื่อหรือความต้องการของบุคคลต่างๆ เข้ามาเป็นกลุ่มก้อนเพื่อเป็นพลัง ซึ่งมีสิ่งสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงให้มากคือเรื่อง “วินัย” ของสมาชิกในองค์กรเพราะสมาชิกไร้วินัยแล้วจะส่งผลให้เกิดความแตกแยก ออกนอกกลุ่มนอกทาง

ขั้นตอนที่ 5 การมอบหมายภารกิจ แบ่งเป็น ภารกิจที่มีต่อองค์กรภายใน และภารกิจที่มีต่อองค์กรตามงานที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนที่ 6 การให้การศึกษอบรมเพิ่มเติม เพื่อคึงมวลชนจนถึงการมอบหมายภารกิจ ช่วงระยะเวลาหนึ่งก็จะเริ่มชนเขา ทั้งนี้เนื่องจากขาดขั้นตอนการยกระดับการให้การศึกษอบรมเพิ่มเติมแก่มวลชนสมาชิกที่เรียกว่า “การชี้แนะ”

ขั้นตอนที่ 7 การติดตามประเมินผล มี 2 ระดับ คือ ผู้รับผิดชอบออกไปติดตามผลงานด้วยตนเอง และ ผู้ปฏิบัติงานมวลชนในแต่ละท้องถิ่นที่รายงานสรุป ให้ผู้รับผิดชอบทราบ

การติดตามผลที่ต่อเนื่องและเป็นระบบ จะช่วยให้สามารถดำเนินการเพื่อการแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน และอื่นๆ ได้ถูกต้องทันต่อเหตุการณ์

กฎหมายสิ่งแวดล้อมบางฉบับที่เกี่ยวข้อง

ในปัจจุบันนี้ เป็นที่ประจักษ์ชัดถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นแล้วว่า ได้ส่งผลกระทบต่อการค้ารงค์ชีวิตของมนุษย์อย่างมากมาย จึงได้มีการกำหนดมาตรการที่จะนำมาใช้ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมอยู่หลายแนวทางด้วยกัน ซึ่งแนวทางในการควบคุม ป้องกัน หรือแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอีกแนวทางหนึ่ง คือ การใช้กฎหมายเนื่องจากกฎหมายช่วยทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นระเบียบ ปฏิบัติตนตามกฎหมายเกณฑ์ของสังคม เมื่อวิกฤตทางสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้นผลกระทบที่ตามมาก็คือ อุปสรรคในการดำรงชีวิต เช่น มลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานคร มีสาเหตุมาจากยานพาหนะที่มีมากเกินไป และส่วนหนึ่งไม่มีมาตรฐานที่จะนำมาใช้ขับขี่ หากไม่มีการควบคุมที่ถูกต้องแล้วปัญหามลพิษทางอากาศของกรุงเทพมหานครคงจะทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว

ในปี พ.ศ. 2518 รัฐบาลได้ตรากฎหมายในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมขึ้นมาคือ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2518 ซึ่งถือเป็นกฎหมายที่สำคัญมากฉบับหนึ่งซึ่งในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงและประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และนอกจากนี้ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกหลายฉบับที่สำคัญ โครงสร้างของกฎหมายสิ่งแวดล้อมประกอบไปด้วย 6 ส่วนสำคัญ คือ (1) แผนนโยบายแห่งรัฐว่าด้วยการพิทักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติตามรัฐธรรมนูญ (2) กฎหมายว่าด้วยนโยบายและการจัดการสิ่งแวดล้อม (3) กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันภาวะมลพิษ (4) กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (5) กฎหมายเกี่ยวกับการวางแผนใช้ประโยชน์ในที่ดิน และ (6) กฎหมายเกี่ยวกับการกำหนดความรับผิดชอบทางแพ่งและการชดเชยค่าทดแทนความเสียหายที่เกิดจากภาวะมลพิษ (ศุภวิทย์ เปี่ยมพงศ์สานต์ และคณะ, 2527, หน้า 106)

สำหรับการศึกษารุ่นนี้ มีกฎหมายที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมบางฉบับที่เกี่ยวข้องและเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสารสำคัญจากกฎหมายดังกล่าว จึงได้นำกฎหมายที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมาศึกษา ประกอบด้วยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ กฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ฉบับเดิมไม่มีมาตรการควบคุม และแก้ไขปัญหามลพิษได้อย่างเพียงพอจึงมีการปรับปรุงใหม่ โดยมีสาระสำคัญเพิ่มเติมขึ้นมาดังนี้

1. ส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วม ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2. จัดระบบการบริหารด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปตามหลักการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3. กำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการและหน่วยอื่นๆ ให้เกิดการประสานงาน และมีหน้าที่ร่วมกันในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและกำหนดแนวทางปฏิบัติในส่วนที่ไม่มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง

4. กำหนดมาตรการ การควบคุมพิษด้วยการจัดให้มีระบบบำบัดอากาศเสีย น้ำเสียของเสีย และเครื่องมือต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับมลพิษ

5. กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษให้เป็นไปโดยชัดเจน

6 กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมด้านกองทุนและความช่วยเหลือด้านต่างๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้มีการยอมรับที่จะปฏิบัติหน้าที่ โดยพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 มีคำจำกัดความที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้ คุณภาพสิ่งแวดล้อม หมายถึง คุณภาพของธรรมชาติ อันได้แก่ สัตว์ พืชและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ และสิ่งที่มีมนุษย์ได้ทำขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีพของประชาชนและความสมบูรณ์สืบไปของมนุษยชาติ มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม หมายถึง ค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำ อากาศ เสียง และสภาวะอื่นๆ ของสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดเป็นเกณฑ์ ทั่วไปสำหรับส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มลพิษ หมายถึง ของเสียวัตถุอันตราย และมลสารอื่นๆ รวมทั้งกากตะกอน หรือสิ่งตกค้างจากสิ่งเหล่านั้น ที่ถูกปล่อยทิ้งจากแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือที่มีอยู่ในสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือภาวะที่เป็นพิษภัยอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนได้ และหมายความถึงรังสีความร้อน แสง เสียง กลิ่น ความสั่นสะเทือน หรือเหตุรำคาญอื่นๆ ที่เกิดหรือถูกปล่อยออกจากแหล่งกำเนิดมลพิษด้วย

โรงงานอุตสาหกรรม หมายถึง อาคาร สถานที่ หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรมีกำลังรวมตั้งแต่ 5 แรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ 5 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป โดยใช้เครื่องจักรหรือไม่ก็ตาม ทั้งนี้ตามประเภทของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2535) อาคาร หมายถึง ตึก บ้าน โรงงาน ร้าน แพ คลังสินค้า สำนักงาน สิ่งที่สร้างขึ้นอย่างอื่น ซึ่งบุคคลอาจเข้าอยู่หรือใช้สอยได้ รวมถึงอัฒจันทร์ เขื่อน ประตูน้ำ อุโมงค์ หรือป้ายตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร

สิทธิและหน้าที่ของบุคคลตามกฎหมายฉบับนี้คือ การได้รับข้อมูลและข่าวสารจากทางราชการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การได้รับการชดเชยค่าเสียหายในกรณีได้รับอันตรายจากสิ่งมีพิษต่างๆ การร้องเรียนกล่าวโทษผู้กระทำความผิดต่อเจ้าพนักงานในกรณีที่ได้พบเห็นการกระทำอันเป็นการผิดกฎหมายสิ่งแวดล้อม การให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงานใน

การปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม และการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 หรือกฎหมายสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด

โดยตามพระราชบัญญัติดังกล่าวยังส่งเสริมให้มีการจัดตั้งองค์กรเอกชนเพื่อคุ้มครองสิ่งแวดล้อม หรือนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ โดยมีหน้าที่สำคัญคือ การจัดอาสาสมัครเพื่อช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ การจัดประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสาร เพื่อสร้างจิตสำนึกของสาธารณชน การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่หนึ่ง เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การศึกษาวิจัยและเสนอความคิดเห็นต่อรัฐบาล และการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนผู้ได้รับความเสียหาย

ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ยังสามารถให้มีการให้บริการด้านสิ่งแวดล้อม และตลอดจนให้มีการเสียค่าปรับด้านสิ่งแวดล้อมแก่ผู้กระทำผิด โดยมีหลักการคือ ค่าบริการและค่าปรับดังกล่าวให้ คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพิจารณากำหนดอัตราค่าบริการในเขตควบคุมมลพิษของทางราชการ โดยกำหนดอัตราค่าบริการอาจกำหนดแตกต่างกันตามความเหมาะสม ผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษ ประเภทบ้านเรือนซึ่งเป็นผู้ใช้จ่ายย่อย มีสิทธิได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียค่าบริการ และหากว่าเจ้าของผู้ครอบครองแหล่งมลพิษ ถักลอบปล่อยของเสียต้องเสียค่าปรับรายวันในอัตรา 4 เท่าของค่าใช้จ่ายการเดินเครื่องบำบัดประจำวันของตน เจ้าของผู้ครอบครองแหล่งมลพิษที่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ถักลอบปล่อยของเสีย ต้องเสียค่าปรับรายวันในอัตรา 4 เท่า ของค่าใช้จ่ายในการเดินเครื่องบำบัดประจำวันของตน เจ้าของผู้ครอบครองแหล่งมลพิษที่มีระบบน้ำเสียแต่ไม่ยอมใช้ และถักลอบปล่อยของเสียต้องเสียค่าปรับรายวันในอัตรา 4 เท่า ของค่าใช้จ่ายในการเดินเครื่องบำบัดประจำวันของตน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นควรจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมให้รัฐมีอำนาจเก็บค่าบริการและเรียกปรับค่าเสียหาย และค่าบริการและค่าปรับต้องนำมาหักส่งเข้ากองทุนสิ่งแวดล้อมตามอัตราส่วน

ทั้งยังมีมาตรการส่งเสริมช่วยเหลือ เช่น การขอรับความช่วยเหลือด้านอากรขาเข้าสำหรับการนำเข้า การขอหรือนำผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศ เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ การยินยอมรับการส่งเสริมและช่วยเหลือจากทางราชการ ให้ยื่นต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและความช่วยเหลือจากทางราชการ ซึ่งคณะกรรมการจะพิจารณาตามความจำเป็น

ความรับผิดชอบทางแพ่ง ตามพระราชบัญญัตินี้มีสาระสำคัญ เช่น แหล่งกำเนิดมลพิษที่ก่อให้เกิดการรั่วไหลแพร่กระจาย เจ้าของแหล่งจะต้องรับผิดชอบยกเว้น เหตุสุดวิสัยหรือสงคราม การกระทำตามคำสั่งของรัฐบาลหรือพนักงานรัฐ อันตรายที่เกิดขึ้นกับบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบแหล่งกำเนิดมลพิษโดยตรงหรือโดยอ้อมในรายรั่วไหลหรือการแพร่กระจายของมลพิษนั้น โดยกำหนดไว้ว่าสินไหมทดแทนจะรวมถึงค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ทางราชการต้อง

รับภาระจ่ายจริงในการขจัดมลพิษที่เกิดขึ้นและผู้ใดทำลายทรัพยากรธรรมชาติของรัฐหรือ
สาธารณะสมบัติแผ่นดินต้องจ่ายค่าเสียหายให้แก่รัฐตามมูลค่าทั้งหมดของที่ถูกทำลาย

บทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่ง
ชาติ พ.ศ.2535 มีรายละเอียดดังนี้ สำคัญที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ที่บุกรุกครอบครองที่ดินของรัฐ โดย
ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าไปกระทำด้วยประการใดๆ อันเป็นการทำลายทำให้สูญหาย
หรือเสียหายแก่ทรัพยากรธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรค่าแก่อนุรักษหรือก่อให้เกิดมล
พิษอันมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ผู้ที่ฝ่าฝืนไม่
ปฏิบัติตามข้อกำหนดขอบเขตอนุรักษและพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ต้องระวางโทษจำคุกไม่
เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ผู้ที่นำยานพาหนะที่ก่อให้เกิดมล
พิษเกินกว่ามาตรฐานควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดมาใช้ โดยที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่ง
ห้ามใช้ไว้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท ผู้ที่ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้า
หน้าที่ ที่สั่งให้ยานพาหนะหยุดเพื่อตรวจสอบหรือเข้าไปในยานพาหนะ หรือกระทำการใดๆ
ที่จำเป็นเพื่อตรวจสอบเครื่องยนต์ และอุปกรณ์ของยานพาหนะ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน
1 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่ง
กำเนิดมลพิษที่ไม่ส่งน้ำเสียหรือของเสียไป ทำการบำบัดโดยระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือ
ระบบกำจัดของเสียรวมภายในเขตควบคุมมลพิษหรือผู้รับจ้างให้บริการในการบำบัด หรือให้
เจ้าพนักงานท้องถิ่นบำบัด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000 บาท
หรือทั้งจำทั้งปรับ เป็นต้น

**พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
พ.ศ. 2535**

พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
พ.ศ. 2535 มีบทกำหนดโทษที่เป็นสาระสำคัญดังต่อไปนี้ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม
109 ตอนที่ 15 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2535) คือ ผู้ที่อาบน้ำหรือซักล้างสิ่งใดๆ บนถนน หรือ
สวนสาธารณะ เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารมีความผิด ผู้ที่ปล่อยสัตว์ นำสัตว์หรือจูงสัตว์
ไปตามถนนหรือเข้าไปในบริเวณที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นประกาศห้ามไว้ หรือปล่อยสัตว์ถ่ายมูล
บนถนนและมีได้ขจัดมูลดังกล่าวให้หมดไป ผู้ที่กษยาพอสรูปสาระสำคัญได้ดังนี้

ห้ามป็นปาย นั่ง หรือขึ้นไปบนรั้ว กำแพง ต้นไม้ หรือสิ่งก้ำยันต้นไม้ในที่
สาธารณะ ห้ามยืน นั่ง หรือนอนบนราวสะพานสาธารณะ หรือนอนในที่สาธารณะ ห้ามเล่น
ว้าว ฟุตบอลล ตะกร้อ หรือกีฬาใดๆ บนถนน หรือในสถานสาธารณะ ที่มีประกาศห้ามของเจ้า
พนักงานท้องถิ่น ห้ามฝ่าฝืนประกาศกำหนดเวลาห้ามเข้า หรืออยู่ในสถานสาธารณะของเจ้า
พนักงานท้องถิ่น ผู้ฝ่าฝืนระวางโทษปรับไม่เกิน 500 บาท

ถ้าหากเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร หรือบริเวณของอาคารที่อยู่ติดกับทางเท้า ที่ไม่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าดังกล่าว ห้ามอยู่ในรถยนต์หรือผู้ขับขี่หรือผู้นั่งซ้อนท้าย รถจักรยานยนต์ ซื่อสินค้าที่ขายหรือจำหน่ายในสถานสาธารณะหรือบนถนน ยกเว้นถนนส่วนบุคคล ห้ามปล่อยหรือจูงสัตว์เข้าไปในที่ราชการส่วนท้องถิ่น ราชการส่วนอื่น หรือรัฐวิสาหกิจ ได้ปลูกหรืออนุญาตให้ผู้อื่นปลูกหญ้าหรือต้นไม้ไว้ โดยปิดประกาศหรือปักป้ายห้ามไว้ ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท

ห้ามเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดิน วางกระถางต้นไม้บนทางเท้าหรือปลูกต้นไม้ที่บริเวณภายนอกอาคารที่ดินเป็นเจ้าของหรือครอบครอง และปล่อยปละละเลยให้ต้นไม้เหี่ยวแห้ง หรือมีสภาพกรุงรัง หรือปล่อยปละละเลยให้มีสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในกระถางต้นไม้ หรือที่บริเวณภายนอกอาคาร ห้ามล้างรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อนบนถนน หรือสถานสาธารณะและทำให้ถนนหรือสถานสาธารณะสกปรกและเอะอะ ห้ามปรุงอาหาร ขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชนบนถนนหรือสถานสาธารณะ ห้ามขายหรือจำหน่ายสินค้าซึ่งบรรทุกบนรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อนบนถนนหรือสถานสาธารณะ ยกเว้นถนนส่วนบุคคล และถนนที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศผ่อนผัน ห้ามใช้รถยนต์หรือล้อเลื่อนเป็นที่ปรุงอาหารเพื่อขายหรือจำหน่ายให้แก่ประชาชนบนถนนหรือสถานสาธารณะ ห้ามจูงไล่หรือต้อนสัตว์ลงไปทางน้ำซึ่งพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศห้ามไว้ ห้ามทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย หรือเทกองกรวด หิน ดินเลน ทราชหรือสิ่งอื่นใดในบริเวณที่ได้ปลูกหญ้า หรือต้นไม้ซึ่งทางราชการส่วนท้องถิ่นหรือราชการส่วนอื่น หรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของ รวมไปถึงถ่ายอุจจาระหรือปัสสาวะ ตัดต้นไม้ บ้วนหรือดื่มน้ำลาย ตลอดจนทิ้งสิ่งปฏิกูล ตกวางหรือแขวนสิ่งใดๆ ให้เกิดความสกปรกกับสถานที่ราชการหรือที่สาธารณะ ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท

ห้ามขับรถซึ่งบรรทุกมูลสัตว์ กรวด หิน ดิน เลน ทราช มูลฝอย หรือมีน้ำมันและวัตถุดังกล่าวได้ตกหล่น ปลิว ฟุ้งกระจาย หรือรั่วไหลลงบนถนน ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 3,000 บาท ห้ามโฆษณาโดยการปิด ทิ้ง หรือโปรยแผ่นประกาศหรือใบปลิวในที่สาธารณะโดยไม่ได้รับอนุญาต ห้ามขูด กระแทะ ขีด เขียน พ่นสี หรือทำให้ปรากฏด้วยประการใดๆ ซึ่งข้อความภาพ หรือรูปรอยใดๆ ที่กำแพงที่ติดกับถนน บนถนน ที่มีต้นไม้ หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่อยู่ติดกับถนน หรืออยู่ในที่สาธารณะ ยกเว้นการกระทำของเจ้าหน้าที่ ห้ามทำให้ทางเท้าชำรุดเสียหาย หรือจอด หรือขับขี่รถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือล้อเลื่อนบนทางเท้า ยกเว้นมีการผ่อนผันจากเจ้าพนักงานจราจร ห้ามทิ้ง วาง หรือกองซากยานยนต์บนถนนหรือสถานสาธารณะ ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 บาท

ห้ามเจ้าของรถซึ่งใช้บรรทุกสัตว์ กรวด หิน ดิน เลน ทราย สิ่งปฏิกูล มูลฝอย หรือสิ่งอื่นใดให้สิ่งดังกล่าวตกลงบนถนน ห้ามตั้งวางหรือกองวัตถุใดๆ บนถนนเว้นแต่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ห้ามเทหรือทิ้งกรวด หิน ดิน เลน ทราย หรือเศษวัตถุก่อสร้างลงในทางน้ำ หรือกองไว้ หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้วัตถุดังกล่าวไหลหรือตกลงในทางน้ำ ห้ามเท ปล่อยหรือระบายอุจจาระ หรือปัสสาวะจากอาคาร หรือยานพาหนะลงในทางน้ำ ห้ามเท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำ และห้ามเท หรือระบายอุจจาระ หรือปัสสาวะจากอาคารหรือยานพาหนะลงในที่สาธารณะหรือสถานสาธารณะ ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 บาท

ห้ามเจ้าของร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งจัดสถานที่ไว้สำหรับบริการลูกค้าในขณะเดียวกันไม่ต่ำกว่า 20 คน ที่ไม่มีส่วนที่ถูกต้องลักษณะเพื่อให้ลูกค้าใช้ ห้ามสถานบริการจำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงหรือก๊าซสำหรับยานพาหนะ ที่ไม่มีส่วนที่ถูกต้องลักษณะไว้บริการ ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท หากปรับแล้วยังไม่ได้ดำเนินการให้เรียบร้อย และต้องระวางโทษปรับอีกวันละ 100 บาท จนกว่าดำเนินการเรียบร้อย

พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับแจ้งความการกระทำผิดกฎหมายนี้ แต่ไม่ดำเนินการตามกฎหมาย จะได้รับโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิด

แนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติและการวัด

ความรู้ความเข้าใจเป็นผลการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและทักษะทางสมอง เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แสดงออกทางสมอง ซึ่ง Bloom และคณะ (อ้างใน เขียวดี วิบูลย์ศรี, 2540 หน้า 190-191) ได้แบ่งพฤติกรรมที่แสดงว่าเป็นผู้มีความรู้-ความคิด ออกเป็น 2 ชั้น ดังนี้

1. ความรู้ ซึ่งได้แก่

- 1.1 ความรู้เฉพาะเรื่อง
- 1.2 ความรู้เกี่ยวกับศัพท์เทคนิคหรือศัพท์เฉพาะ
- 1.3 ความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริงเฉพาะ
- 1.4 ความรู้เกี่ยวกับแนวทาง และวิธีการจัดการกับปัญหาเฉพาะ
- 1.5 ความรู้เกี่ยวกับแบบแผนนิยม
- 1.6 ความรู้เกี่ยวกับแนวโน้ม และลำดับขั้นตอนตามเหตุและผล
- 1.7 ความรู้เกี่ยวกับการจำแนก และจัดประเภท
- 1.8 ความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์

1.9 ความรู้เกี่ยวกับวิธีการ

1.10 ความรู้เกี่ยวกับหลักการทั่วไปและความรู้ที่เป็นนามธรรมในสาขาวิชา

1.11 ความรู้เกี่ยวกับหลักการและข้อสรุปทั่วไป

2. ความเข้าใจ หมายถึง ความรู้ ความสามารถและทักษะในการแปลการตีความ และการสรุปอ้างอิง ซึ่งจะต้องเข้าใจใจความสำคัญของเรื่อง และสามารถดัดแปลงของที่พบเห็นที่คล้ายกับของเก่าที่เคยประสบมาแล้วได้ Bloom และคณะ (ข้างแล้ว)

สำหรับความรู้ความเข้าใจในด้านสำรวจชุมชนสัมพันธ์กับการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่สำรวจกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 ที่ทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ส่วนใหญ่เน้นความรู้ความเข้าใจที่เป็นความรู้เฉพาะเรื่อง

การปฏิบัติ

การปฏิบัติเป็นการกระทำที่แสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างๆ หรือปฏิกิริยาตอบสนองที่ได้เลือกสรรแล้วว่าเหมาะสมที่สุดสำหรับสถานการณ์นั้นๆ การปฏิบัติได้มาจากฝึกฝนสิ่งเร้าและการเรียนรู้ การปฏิบัติของสัตว์ชั้นสูงจะมีลักษณะของสัญชาตญาณน้อยลง แต่จะเกิดจากวุฒิภาวะ การฝึกฝนและการเรียนรู้มากขึ้น โดยเขากล่าวสรุปเป็นหลักเกณฑ์ว่า ยิ่งเป็นสัตว์ชั้นสูงมากเท่าไร การปฏิบัติที่เกิดจากสัญชาตญาณจะน้อยลง แต่การปฏิบัติที่เกิดจากวุฒิภาวะ การฝึกฝนและการเรียนรู้มากขึ้น

นักสังคมวิทยาได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติเพิ่มเติมว่าเกิดจากแรงขับภายในร่างกายซึ่งเป็นพื้นฐานแต่บางครั้งการปฏิบัติอาจมีสาเหตุมาจากสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน ยิ่งสังคมมีความเจริญมากขึ้นก็จะมีผลต่อการปฏิบัติในสังคมมากขึ้นเท่านั้น สังคมจึงมี 2 บทบาทคือ

1. สร้างความต้องการทางสังคมให้เกิดการปฏิบัติ
2. ปรับปรุงการปฏิบัติที่เกิดจากความต้องการของร่างกายและสังคม

สรุปได้ว่า การปฏิบัติ หมายถึง การกระทำที่แสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า เป็นการแสดงออกที่สามารถมองเห็นได้ สัมผัสได้ เช่น การเดิน การนอน การนั่งเฉย การวิ่ง การพูด เป็นต้น

องค์ประกอบของการปฏิบัติ

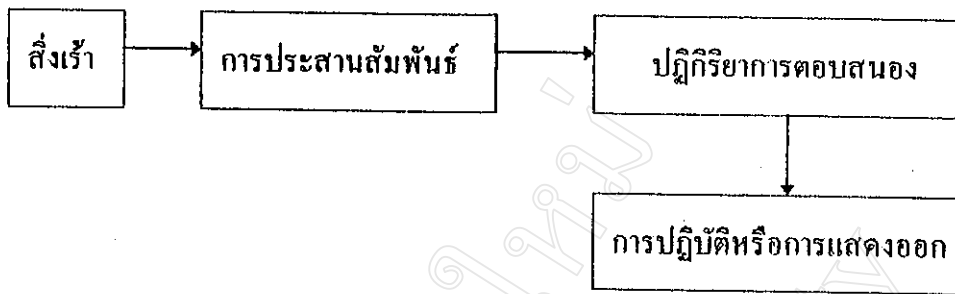
เป็นผลมาจากการเลือกสรรปฏิบัติที่เหมาะสมที่สุด ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งย่อมมีจุดหมายปลายทางที่แน่นอนมีองค์ประกอบ 7 ประการ ได้แก่

1. เป้าหมาย (Goal) เป็นวัตถุประสงค์หรือความต้องการ
2. ความพร้อม (Readiness) เป็นระดับของวุฒิภาวะ และความสามารถที่จำเป็น การกระทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองความต้องการ
3. สถานการณ์ (Situation) เป็นเหตุการณ์ที่เปิดโอกาสให้เลือกทำกิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการ
4. การแปลความหมาย (Interpretation) เป็นการพิจารณาสถานการณ์ เพื่อเลือกสรรวิธีการที่คิดว่าจะต้องสนองความต้องการมากที่สุดหรือเหมาะสมที่สุด
5. การตอบสนอง (Response) เป็นการดำเนินการทำกิจกรรมที่ได้เลือกสรรแล้ว
6. ผลลัพธ์ (Consequence) เป็นผลของการกระทำกิจกรรมซึ่งอาจตรงตามเป้าหมายหรือไม่ตรงก็ได้
7. ปฏิกริยาต่อการผิดหวัง (Reaction to Thwartship) เป็นปฏิกริยาที่เกิดขึ้นเมื่อไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ ก็จะกลับไปแปลความหมายใหม่ เพื่อเลือกสรรวิธีการที่ตอบสนองความต้องการได้ แต่ถ้ากระทำแล้วหรือพิจารณาแล้วเห็นว่าเกินความสามารถก็จะเลิกความต้องการนั้น

การปฏิบัติหรือการแสดงออกทุกอย่างที่เกิดขึ้นย่อมมีสาเหตุซึ่งต้นเหตุได้แก่ สิ่งเร้า (Stimulus) ที่เป็นตัวกระตุ้นทำให้แสดงปฏิกริยาตอบสนอง มีอยู่ 2 ประเภท คือ สิ่งเร้าภายนอก และสิ่งเร้าภายใน ดังนั้นการแสดงออกบางอย่างของมนุษย์จึงเป็นสิ่งที่ค้นหาสาเหตุได้ยากเป็นที่ทราบแล้วว่า การปฏิบัติเป็นผลมาจากการที่บุคคลเลือกปฏิบัติปฏิกริยาการตอบสนอง ที่เหมาะสมที่สุด มาสนองต่อสิ่งเร้า แต่สิ่งเร้าจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่ออินทรีย์อยู่ในภาวะรับเร้า หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ภาวะการรับการจูงใจ ซึ่งแรงจูงใจจะเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงออกเพื่อตอบสนองความต้องการและบรรลุเป้าหมายที่ตนวางไว้

การแสดงออกส่วนใหญ่ของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้ซึ่ง การเรียนรู้ของบุคคลจะมี 3 ลักษณะ คือ

1. การเรียนรู้จากสิ่งเร้า เกิดจากการเรียนรู้ที่บุคคลไม่สามารถจะควบคุมได้ เช่น ความวิตกกังวล ความอยาก ความกลัว เป็นต้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติแต่ถ้าบุคคลรู้ตัวก่อนว่าเป็นเพราะเหตุใด หรือเป็นเพราะสิ่งเร้าใด ก็จะสามารถแก้ปัญหาของสิ่งเร้านั้นได้ โดยตัดความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง

แผนภูมิที่ 8 การเกิดการปฏิบัติหรือการแสดงออกจากการเรียนรู้จากสิ่งเร้า

2. การเรียนรู้ผลการกระทำ เกิดจากการเรียนรู้ของสิ่งที่มีบุคคลกระทำในสังคมผลของการกระทำจะเป็นตัวกำหนดลักษณะการปฏิบัติ โดยการเสริมแรงและการลงโทษผลของการเสริมแรง (การให้รางวัล) จะทำให้การแสดงออกเกิดขึ้นซ้ำอีก

3. การเรียนรู้จากการเลียนแบบ เกิดจากการเรียนรู้ที่บุคคลสังเกตมีชื่อเสียง คาราคอนโปรด เป็นต้น โดยเด็กจะเลียนแบบบางอย่างของแม่แบบ หลักการเรียนรู้จากการเลียนแบบ นิยมนำมาใช้กันมากมายที่เห็นบ่อยๆ ได้แก่ รายการโทรทัศน์ หรือโฆษณาที่พยายามถ่ายทอดลักษณะต่างๆ ของบุคคลผ่านสื่อเพื่อให้เกิดการเลียนแบบ เช่น คาวีเศษ เรารักเจ้าพระยา นมตราหมี (โฆษณาให้เห็นความผูกพันของปู่ย่าตายายพ่อแม่ และลูกหลาน) ซึ่งเด็กจะซึมซับ และเลียนแบบที่ถูกต้อง ฉะนั้นการผลิตรายการโทรทัศน์จึงควรระมัดระวังในการเสนอสื่อหรือภาพที่ไม่ดีผิดขนบธรรมเนียมประเพณี ความก้าวร้าว เพราะจะทำให้เด็กเกิดเลียนแบบที่ไม่ดีได้ ซึ่งจากแนวคิดที่กล่าวมาเป็นหลักที่ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้

การวัดความรู้ความเข้าใจ

เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจ มีหลายชนิดแต่ละชนิดที่เหมาะสมกับการวัดความรู้ความเข้าใจตามคุณลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแบ่งเป็น

แบบวัดหรือข้อทดสอบ (Test) ถือว่าเป็นสิ่งเร้าเพื่อนำไปใช้กับผู้ถูกสอบให้แสดงอาการตอบสนองออกมาด้วยพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การพูด การเขียน ทำทาง ฯลฯ เพื่อให้สังเกตเห็นหรือสามารถนับจำนวนปริมาณได้ เพื่อนำไปแทนอันดับหรือคุณลักษณะของบุคคลนั้น ซึ่งมี 3 รูปแบบ คือ

1. ข้อสอบปากเปล่า เป็นสอบโดยได้ตอบด้วยวาจาหรือคำพูดโดยตรง

2. ข้อสอบข้อเขียน แบ่งออกเป็น 2 แบบคือ

ก. แบบความเรียง ซึ่งต้องการให้อธิบายหรือบรรยายวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆ

ข. แบบจำกัดความ ซึ่งต้องการให้ตัดสินเปรียบเทียบ แบ่งเป็น 4 แบบคือ

ถูกผิด เติมคำ จับคู่ และแบบเลือกตอบ

3. ข้อสอบภาคปฏิบัติ มุ่งให้แสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำจริงปฏิบัติจริง

ซึ่งในการศึกษาคำนี้ ผู้ศึกษาได้เลือกแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจแบบเลือกตอบ (Multiple Choices) ชนิด 4 ตัวเลือก (ดูภาคผนวก) เพื่อให้เหมาะสมกับข้อมูลที่ต้องการจะเก็บและสอดคล้องกับเวลาในการดำเนินการศึกษา ตลอดจนความเที่ยงตรงในการวัดความรู้ความเข้าใจอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป ความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติและการวัด หมายถึง แบบวัดหรือ ข้อทดสอบเพื่อใช้วัดอันดับหรือคุณลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ ความสามารถทักษะในการแปลตีความและการสรุปอ้างอิงรวมไปถึงพฤติกรรมกระทำที่แสดงออกตอบสนองต่อสิ่งเร้าและการเรียนรู้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- กวี สุภานันท์ (2535) ได้ศึกษาเรื่องความรู้และความตระหนักของนักเรียนนายร้อยตำรวจเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยสรุปผลการศึกษาได้ว่า “นักเรียนนายร้อยตำรวจมีความรู้เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับปานกลางและมีความตระหนักเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ในระดับสูง

- ชัยวัฒน์ นันทวรลักษณ์ (2539) ศึกษาเรื่อง ความรู้และความตระหนักของข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบังคับการตำรวจจราจร เกี่ยวกับกฎหมายจราจรทางบก และปัญหามลพิษทางอากาศจากยานยนต์ในกรุงเทพมหานคร สรุปผลการศึกษาได้ว่า “ข้าราชการในสังกัดกองบังคับการตำรวจจราจร มีความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับกฎหมายจราจร และปัญหามลพิษทางอากาศจากยานยนต์ ในระดับปานกลาง

- ฉัฐนิชชา ภูโต (2538) ศึกษาเรื่อง ความตระหนักและความตั้งใจที่จะปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมของข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจนครบาล สรุปผลการศึกษาได้ว่า “ข้าราชการตำรวจในสถานีตำรวจนครบาลมีความตระหนัก และความตั้งใจที่จะปฏิบัติเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมในระดับแตกต่างกัน เนื่องจากมีปัจจัยและมีอิทธิพลต่อความตระหนักและความตั้งใจ คือ อายุ อาชีพราชการ ระดับชั้นยศ ตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษา การรับรู้ข่าวสารที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการขาดความรู้ความเข้าใจในปัญหาสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง”

- วาจนร ตั้งตฤณฤท (2540) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความตั้งใจในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร จังหวัดลำปาง สรุปผลการศึกษาได้ว่า “เจ้าหน้าที่ตำรวจภูธรจังหวัดลำปาง มีความรู้ความตั้งใจในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี และมีความรู้ความเข้าใจ ในกฎหมายสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความตั้งใจในการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อม

- สุชิน สงวนบุญญศิริ (2532) ศึกษาเรื่อง ความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ สรุปผลการศึกษาได้ว่า “เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับกฎหมายสิ่งแวดล้อม ในระดับปานกลาง”

สรุปเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้าอิสระในหัวข้อ ความรู้ความเข้าใจในด้านตำรวจชุมชนสัมพันธ์กับการรักษากฎหมายสิ่งแวดล้อมของเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการตำรวจนครบาล 6 ในส่วนของโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ นั้นกล่าวได้ว่าเป็นวิธีการหาแนวร่วม วิธีสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีระหว่างตำรวจกับประชาชน ในฐานะที่ทั้งสองต่างก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคม ในด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมถือเป็นกลไกจากภาครัฐที่ใช้ในการควบคุมป้องปรามรักษาผลประโยชน์ของผู้ได้รับความเดือดร้อน จากการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมไปถึงการรักษาความสะอาดหรือการควบคุมมลพิษ เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมในด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม อันมีสาระสำคัญของค้วบทกฎหมายตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มนุษย์กับธรรมชาติ จำเป็นที่จะต้องปฏิบัติสัมพันธ์ซึ่งพหาคัยซึ่งกันและกัน หากมีวิธีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ไม่มีประสิทธิภาพก็จะก่อให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมได้

การมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นความสัมพันธ์หรือการตัดสินใจใด ๆ ที่แสดงออกมาในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีความตระหนักต่อผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจเป็นการมีส่วนร่วม โดยทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้

ความรู้ความเข้าใจการปฏิบัติและการวัด กล่าวถึง แบบวัดหรือแบบสอบถามที่ใช้วัดอันดับหรือคุณลักษณะของบุคคลที่เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ในเรื่องที่ต้องการศึกษาความสามารถหรือทักษะในการแปลตีความและสรุปอ้างอิง ลักษณะของพฤติกรรม การกระทำที่แสดงออกเพื่อตอบสนองต่อสิ่งเร้าและการเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าว